Tadqiqot.uz

YANGI O'ZBEKISTON: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM

CONFERENCES.UZ

2023

DAVRIYLIGI: 2018-2023

DUNYODA BIRINCHI KASHF ETILGAN SAMOLYOT

ANJUMAN | КОНФЕРЕНЦИЯ | CONFERENCES | RESPUBLIKA KO'P TARMOQLI ILMIY KONFERENSIYA

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VA XORIJIY OLIY TA'LIM MUASSASALARI PROFESSOR-O'QITUVCHILARI, YOSH OLIMLAR, DOKTORANTLAR, MAGISTRANTLAR VA IQTIDORLI TALABALAR

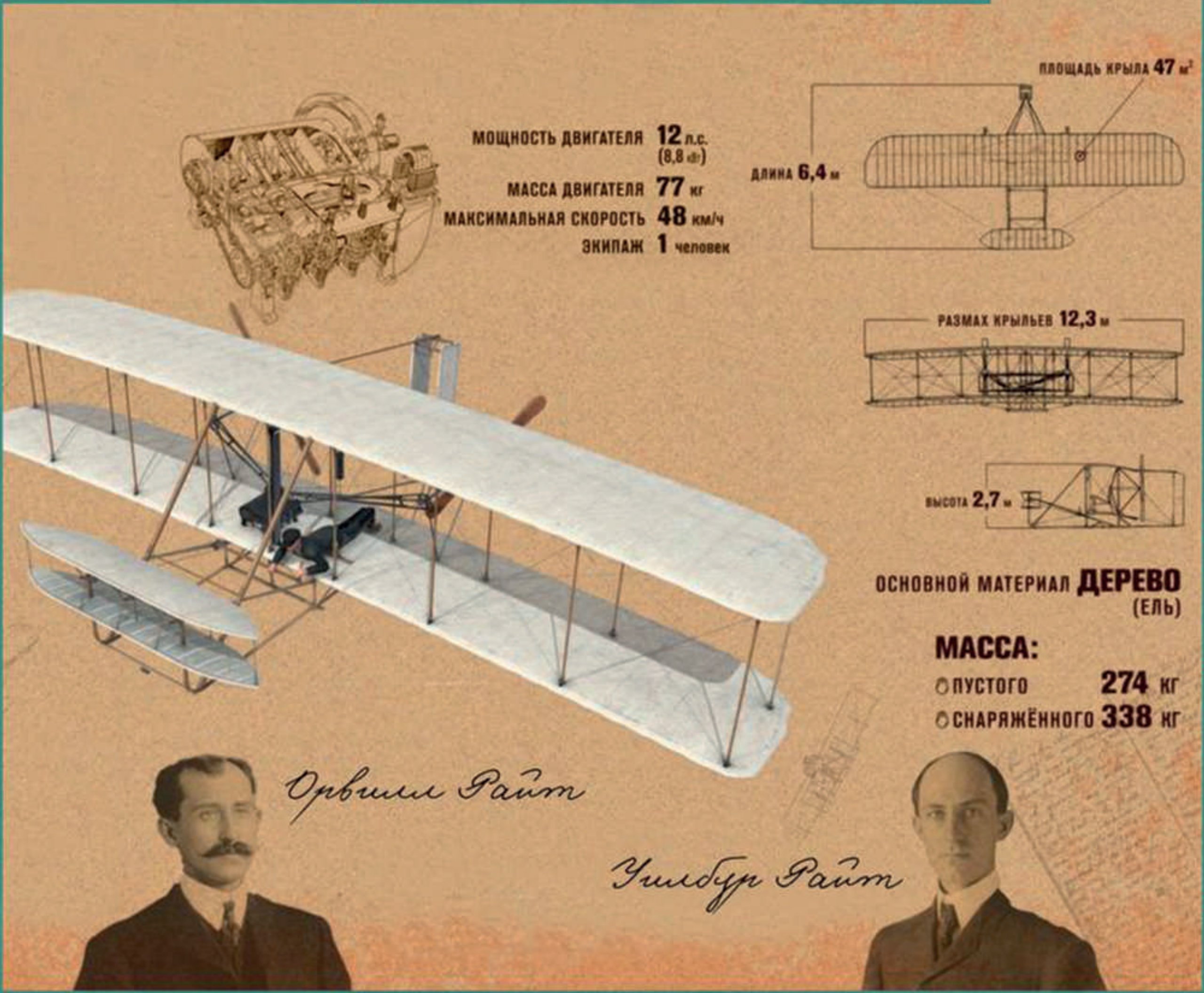

TOSHKENT SHAHAR, AMIR TEMUR KO'CHASI, PR.1, 2-UY.

+998 97 420 88 81
+998 94 404 00 00

WWW.TAQIQOT.UZ
WWW.CONFERENCES.UZ

APREL
№51

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН: ИННОВАЦИЯ, ФАН ВА ТАЪЛИМ 21-ҚИСМ

НОВЫЙ УЗБЕКИСТАН: ИННОВАЦИИ, НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЧАСТЬ-21

NEW UZBEKISTAN: INNOVATION, SCIENCE AND EDUCATION PART-21

ТОШКЕНТ-2023

УУК 001 (062)
КБК 72я43

“Янги Ўзбекистон: Инновация, фан ва таълим” [Тошкент; 2023]

“Янги Ўзбекистон: Инновация, фан ва таълим” мавзусидаги республика 51-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 30 апрель 2023 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2023. - 10 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн даврий анжуманлар «Ҳаракатлар стратегиясидан – Тараққиёт стратегияси сари» тамойилига асосан ишлаб чиқилган еттита устувор йўналишдан иборат 2022 – 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси мувофиқ:– илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишланган.

Ушбу Республика илмий анжуманлари таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илғор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳтил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1.Ҳуқуқий тадқиқотлар йўналиши
Профессор в.б.,ю.ф.н. Юсувалиева Рахима (Жахон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2.Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар
Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна(Фарғона давлат университети)

3.Тарих саҳифаларидаги изланишлар
Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4.Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни
Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган мухандислик-қурилиш институти)

5.Давлат бошқаруви
Доцент Шакирова Шохида Юсуповна «Тараққиёт стратегияси» маркази муҳаррири

6.Журналистика
Тошбоева Барнохон Одилжоновна(Андижон давлат университети)

7.Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар
Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

8.Адабиёт
PhD Абдумажидова Дилдора Рахматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни
Phd Вохидова Мехри Хасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар
Турсунназарова Эльвира Тахировна Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети Хорижий тиллар факультети ўқув ишлари бўйича декан ўринбосари

11.Жисмоний тарбия ва спорт
Усмонова Дилфузахон Иброхимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш
Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши
Бобохонов Олтибой Рахмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн
Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Мусиқа ва ҳаёт
Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар
Доцент Нормирзаев Абдуқаюм Раҳимбердиевич (Наманган мухандислик-қурилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари
Доцент Сохадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманган мухандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар
Т.ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика
Жалилов Фазлиддин Содиқович, DSc, Тошкент фармацевтика институти, Фармацевтик ишлаб чиқаришни ташкил қилиш ва сифат менежменти кафедраси профессори

20.Ветеринария
Жалилов Фазлиддин Содиқович, DSc, Тошкент фармацевтика институти, Фармацевтик ишлаб чиқаришни ташкил қилиш ва сифат менежменти кафедраси профессори

21.Кимё фанлари ютуқлари
Рахмонова Доно Қаххоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22.Биология ва экология соҳасидаги инновациялар
Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари
Проф. Хамидов Мухаммадхон Ҳамидович «ТИИМСХ»

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар
Phd доцент Қаҳҳоров Ўктам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25.География
Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдир.

© Муаллифлар жамоаси
© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: http://www.tadqiqot.uz/; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: http://www.tadqiqot.uz/; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

КИМЁ ФАНЛАРИ ЮТУҚЛАРИ

1. Qoraboyeva Gulnozaxon Islom qizi
O’ZBEKISTON SANOAT ZONALARIDA ISHLATILIB KELINAYOTGAN INDIGO BO’YOG’INING O’RNI: FARG’ONA VILOYATI MISOLIDA 7

КИМЁ ФАНЛАРИ ЮТУҚЛАРИ

O’ZBEKISTON SANOAT ZONALARIDA ISHLATILIB KELINAYOTGAN INDIGO BO’YOG’INING O’RNI: FARG’ONA VILOYATI MISOLIDA

Qoraboyeva Gulnozaxon Islom qizi
Farg’ona davlat universiteti Tayanch doktoranti
gulnozaqoraboyeva309@gmail.com +998907802676

Annotatsiya: ushbu ilmiy maqolada men O’zbekiston sanoat zonalarida ishlatilib kelinayotgan bo’yoq moddalari va ularning orasida tabiiy indigo bo’yog’ining o’rni xususida Farg’ona viloyati misolida o’rganishlarimni yozdim.
Kalit so’zlar: Indigofera, to’qimachilik, hunarmandchilik, sanoat, indigo, bo’yoq.

Bugungi kunda to’qimachilik va kimyo sanoatlarida yangidan-yangi o’zgarishlar vujudga kelmoqda. Sifatli maxsulotlarga bo’lgan extiyoj tobora oshib bormoqda. Shuningdek, sanoat korxanalarimizda ham sun’iy bo’yoqlardan ko’ra tabiiy bo’yoqlarga bo’lgan extiyoj kuchaymoqda. Tabiiy bo’yoqlar tez o’sayotgan, foyda beradigan sohadir. Bunga sabab asosan odamlar sog’liqlarini saqlash bo’lib, tabiiy bo’yoqlar o’z o’rnini xalq xo’jaligida saqlab qolganidir. Muhtaram prezidentimiz Shavkat Miromonovich Mirziyoyevning aytganlaridek: “Bugungi tez o’zgarayotgan dunyo insoniyat oldida, yoshlar oldidayangi-yangi, buyuk imkoniyatlar ochmoqda” [1]. Ushbu so’zlardan biz yoshlar tegishli xulosalar chiqarishimiz lozim va bizlarga berilayotgan imkoniyatlardan keng foydalanmog’imiz darkor.

“Inson manfaatlarini ta’minlashda iqtisodiyotimizning yuksak sur’atlar bilan barqaror rivojlanishi qanday katta ahamiyatga ega ekanini barchamiz yaxshi tushunamiz.

Samarali mehnat uchun zarur sharoitlar, munosib ish haqi, zamonaviy uy-joylar, sifatli ta’lim va tibbiy yordam, dam olish va hordiq chiqarish uchun keng imkoniyatlar yaratish- bularning barchasi iqtisodiy sohadagi islohotlarimiz mohiyati va mazmunini belgilab beradigan muhim omillardandir.

Aholini ish bilan ta’minlash biz uchun nafaqat iqtisodiy, ayni paytda katta ijtimoiy ahamiyatga egadir” [1].

Mamlakatimiz qadim-qadimdan hunarmandlar yurti bo’lib kelgan. Memoriy obidalarimizdan tortib, chinni buyumlarimiz, ko’zlarni quvontiruvchi atlas-u adras matolarimiz, qadimiy baxmal, a’lobaxmal matolarimiz barcha-barchasi mana necha asrlar bo’libdiki o’z qadr-u qiymatini yo’qotgani yo’q. Bunga sabab, ularni ko’zlarni qamashtiruvchi va necha yillar davomida o’z tarovatini yo’qotmagan ranglaridadir. Ilmiy tadqiqot ishimizni boshlashimiz avvalida hozirgi kunda ishlatilib kelinayotgan bo’yoq moddalarini o’rganib chiqishni oldimizga maqsad qilib qo’ydik. Marg’ilon qadimdan “Hunarmandlar shahri” nomini olgan. Hozirgi kunda ham Marg’ilon shahrida bir qancha sanoat korhonalari faoliyat olib bormoqda

Marg’ilon shahar Hiyobon ko’chasida joylashgan “Hunarmandlar markazi”, bo’yalgan va quritish uchun qo’yilgan ipaklar.

Ushbu “Hunarmandlar markazi”da juda ko’p milliy mahsulotlarimiz tayyorlanmoqda va chet ellarga eksport qilinmoqda. Ular asosan sun’iy hamda tabiiy indigo bo’yog’i hamda sun’iy indigo asosida tayyorlangan bo’yoqlardan foydalanishayotganliklarini guvohi bo’ldik. Hozirgi kunda ushbu korxona turli xildagi atlas va adras matolari va ulardan turli kiyim kechak mahsulotlari tayyorlanmoqda.

Jahon hamjamiyati hozirgi kunda boshdan kechirayotgan moliyaviy inqiroz ham aynan shu ma’noda globallashuv jarayonlarining salbiy oqibati sifatida namoyon bo’ladi. Hozirda jahon moliyaviy – iqtisodiy inqirozi oqibatlarining ta’sirini har tomonlama hisobga olishimiz iqtisodiy rivojlanish dasturini amalga oshirish imkonini beradi. Bu boradagi chora – tadbirlar prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyevning “Erkin va farovon, demokratik O’zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz” —nomli asarida shunday bayon qilingan: “…iqtisodiyotimizning barqaror sur’atlar bilan o’sishini ta’minlashdek muhim tamoyil va ustuvor vazifani amalga oshirish, davlat rahbari sifatida men uchun srategik vazifa bo’lib qoladi” [3].

Marg’ilon shahrida joylashgan “Ismoiljon baxmallari” xususiy korxonasi, bo’yash jarayoni.

Ushbu korxonada bevosita bo’yoq moddalar bilan bevosita ishlanayotganiga guvoh bo’ldik va o’zimiz ham matolarni bo’yash jarayonida bevosita ishtirok etdik. Korxona ishchilarining aytishlaricha, bo’yoqlar qaynoq suvda eritilsa rang to’qroq, muzdek suvda eritib bo’yalganida esa mato och rangda bo’yaladi.

Rishton tumani “Chinni buyumlar markazi”.

Bunday korxonalar safiga yana bir necha yillardan buyon faoliyat ko’rsatib kelayotgan Marg’ilon shahrida joylashgan “Yorgorlik” milliy hunarmandchilik korxonasini ham kiritishimiz lozim. Ushbu korxona ham mana necha yillarki tabiiy ipak matolari tabiiy va sun’iy bo’yoq moddalari yordamida bo’yaladi hamda turli kiyim-kechak, sumka va bezak kiyimlari tayyorlanadi. Izlanishlarimiz va o’rganishlarimiz natijasida shunga guvoh bo’ldik-ki, hozirgi kunda O’zbekiston to’qimachilik sanoati va milliy hunarmandchilik sanoatida asosan sun’iy bo’yoqlardan foydalanilmoqda, juda kam qismini esa tabiiy bo’yoqlar tashkil etadi.

Iqtisodiy nuqtai nazardan sun’iy bo’yoqlarni olish unchalik ham qimmatga tushmaydi va turli xildagi chiroyli ranglarni olish mumkin. Indigofera turkumi o’simliklarining ko’pchilik turlarini tarkibida indigo-tabbiy ko’k bo’yoq moddasi borligi aniqlangan [3].

Yurtimizda bir necha loyihalar yordamida Indigofera turkumiga oid bir qancha turlar

mahalliylashtirildi. Biz iqlim sharoitimizga mahalliylashtirib, undan tabiiy bo'yoq mahsulotlarini olishni yo'lga qo'ymoqchi bo'lgan o'simligimiz Indigofera turkumining yana bir vakili- Indigofera tinctoria. Ushbu o'simlik O'zbekistonning tanazzulga uchragan tuproqlarida hamda cho'l hududlarida o'sish va rivojlanishga moslashtirish birinchi navbatda uning yashil biomassasidan qimmatli tabiiy bo'yoqni sintez qilish imkonini beradi. Hozirgi kunda Indigofera tinctoria o'simligini mahalliylashtirish uchun agrotexnik chora-tadbirlarni ishlab chiqmoqdamiz hamda o'simlikning o'ziga xos sususiyatlarini o'rganib chiqmoqdamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Sh.M.Mirziyoyev. "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash-yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi". T.:"O'zbekiston"-2017. 23-sah.
2. Sh.M.Mirziyoyev. "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz" Toshkent-"O'zbekiston"-2016. 14-sah.
3. Ф.С. Пилипенко. Род 33. ИНДИГОФЕРА, или ИНДИГОНОС —INDIGOFERA L. // Деревья и кустарники СССР. 1958. Дикорастущие, культивируемые и перспективные для интродукции. / Ред. тома С. Я.

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН: ИННОВАЦИЯ, ФАН ВА ТАЪЛИМ 21-ҚИСМ

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусаҳҳиҳ: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 30.04.2023

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: http://www.tadqiqot.uz/; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: http://www.tadqiqot.uz/; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000